

ایران توشه

- رانلور نمونه سوالات امتحانی

- رانلور گام به گام

- رانلور آزمون گام به گام و قلم چی و سنجش

- رانلور فیلم و مقاله آنالیز

- رانلور و مشاوره

IranTooshe.Ir

@irantooshe

IranTooshe

مفعول مطلق

مفعول مطلق

مفعول مطلق:

گاهی در جمله کلمه ای را بکار می بریم که نوع انجام فعل را بیان کرده و یا وقوع آن فعل را تأکید می کند و قطعیت می بخشد. ویژگی این کلمه آن است که با فعل بکار رفته در جمله هم ریشه بوده و از یک خانواده می باشد. به این چنین اسمی مفعول مطلق گفته می شود.

درواقع مفعول مطلق، **مصدر همان فعل** موجود در جمله است و از نظر اعراب همواره منصوب است.

﴿ كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴾   ﴿ عَلِيكَ أَنْ تَتَفَكَّرَ فِي انْتِخَابِ صَدِيقٍ تَفَكَّرًا عَمِيقًا ﴾

انواع
مفعول مطلق

۱- تأکیدی «یک اسم است»: إجتهدتُ فی دروسی **إجتهداً**.

۲- نوعی «بیانی» «دو اسم است که برای مفعول مطلق صفت یا مضاف الیه آمده است.»

إجتهدتُ فی دروسی **إجتهداً بالِغاً**   إجتهدتُ فی دروسی **إجتهداً العالم**
صفت   مضاف الیه

مصدر

ثلاثی مزید: (جدول تحلیل صرفی فعل)

ثلاثی مجرد: نیازی به حفظ ندارد فقط باید خوب چشمانتان را باز کنید تا هم خانواده ی فعل در جمله را تشخیص دهید.

در مفعول مطلق نوعی اگر بخواهند تست سخت بدهند
به جای صفت، جمله ی وصفیه و یا مضاف الیه را از موصول ها می دهند.

أَمِنْتُ بِاللَّهِ الْإِمْلُؤُولَ عَنِ.....
م مطلق نوعی | جمله وصفیه (صفت)
أَحْسَنَ إِحْسَانٍ مَّنْ يَعْرِفُ أَنَّ اللَّهَ يَجَازِيهِ.
م مطلق نوعی | مضاف الیه

أَحَبُّكَ حَبِيبًا لَا يُوصَفُ. «تو را دوست دارم چنان که وصف نمی شود»
م مطلق نوعی | جمله وصفیه

أَتْلُ الْقُرْآنَ تِلَاوَةً تُؤَثِّرُ فِي قَلْبِكَ! «قرآن را چنان تلاوت کن که در قلبت اثر گذارد!»
م مطلق نوعی | جمله وصفیه

قاعده ی کلی: اسم نکره + جمله وصفیه

تَكَلَّمْتُ مَعَ طَالِبَاتِي تَكَلِّمًا لَا تَتَذَكَّرِينَ
م مطلق تأکیدی | جمله جدید
این حروف جدایی می آورند:
«و - ف - أ - إِنْ - حَتَّى -...»

توجه: نباید میان اسم نکره و جمله
وصفیه حروف جدایی آور باشد چون در
این صورت دیگر جمله، جمله ی وصفیه
نیست.

حذف در مفعول مطلق

گاهی در مفعول مطلق تأکیدی فعل از جمله حذف می شود و مصدر به تنهایی باقی می ماند که مصدر در این حالت مفعول مطلق تأکیدی خواهد بود. برای فهم بهتر به مثال زیر توجه کنید:

إصبر صبراً یا أخی : صبراً یا أخی / أشکرک شکراً : شکراً لک / أَسْبَحُ سُبْحَانَ اللَّهِ : سُبْحَانَ اللَّهِ

مفعول مطلق هایی که **اول جمله** می آیند:

شکراً (متشکرم!) - حَقّاً (به راستی، حقیقتاً) - أَيْضاً (همچنین) - جِدّاً (خیلی، بسیار)
 حمداً - سَمْعاً و طَاعَةً (به روی چشم، اطاعت) - مَعَاذاً - مَعَاذَ اللَّهِ (پناه بر خدا)
 سُبْحَانَ - سُبْحَانَ اللَّهِ - صَبْرًا - عَفْوَاً - اهلاً و سهلاً

مفعول مطلق هایی **آخر جمله** می آیند:

حتمّاً - حقّاً - جِدّاً - أَيْضاً - کَثِيراً - محلاً - اصلاً

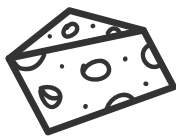
اشتباه نشود!!

أبدأ و دائماً ← مفعول فیه هستند.

نکته: از این بین «أَيْضاً»، «جِدّاً»، «سَمْعاً و طَاعَةً»، «سُبْحَانَ» و «مَعَاذَ»، همیشه و در همه حال مفعول مطلق هستند. اما بقیه ممکن است در جمله در نقش های مختلفی ظاهر شوند، پس توجه کنید که لیست حفظی «شکراً، صبراً و ...» نقش دیگری در جمله نداشته باشد.

مثال: إِنِّي أَحِبُّ شُكْرًا

مفعول به

مفعول مطلق شبیه به آن	مثال تله دار	موضوع تله
أردتُ نَجَاحاً في الامتحانِ حقّاً! «موفقیت در امتحان را حقیقتاً خواستم.»	طالبْتُ حقّاً قد سُلِبَ. «حق را که گرفته شده بود مطالبه کردم.»	مفعول به
أعطى اللهُ الإنسانَ الحَيَاةَ حقّاً. «خداوند زندگی را به انسان حقیقتاً عطا کرده است.»	أعطى اللهُ الإنسانَ حقّاً. «خداوند به انسان حق را عطا کرده است.»	مفعول به دوم
شكراً! لكلِّ نَعَمٍ! «برای همه نعمت هایت متشکرم»	إن لكلِّ نعمةٍ شكراً! «همانا برای هر نعمتی شکری است.»	اسم حروف مشبیه بالفعل
شكراً على أعمالك في الدنيا! «به خاطر کارهایت در دنیا متشکرم»	كانَ عملُ أبي في الدنيا شكراً! «کار پدرم در دنیا شکر بود.»	خبر افعال ناقصه
آمنتُ باللهِ إيماناً. «به خداوند قطعاً ایمان آوردم.»	أنتَ أكرَمُ مِنِّي إيماناً باللهِ. «ایمان تو به خداوند از من بیشتر است.»	تمییز

دقت کنید که مفعول مطلق مصدر است و **مصدرها جامد هستند** پس اگر در گزینه ها کلمه‌ی مشتق باشد اشتباه است. ضمناً گاهی برخی از کلمات **جانشین مفعول مطلق** می شوند.

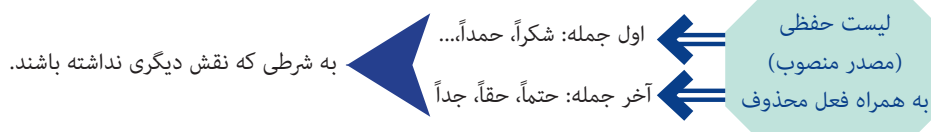

مثلاً: «أذكر الله كثيراً» درواقع در این جمله به صورت «أذكر الله ذكراً كثيراً» بوده است و کلمه «ذکر» که مفعول مطلق نوعی بوده به علت کثرت استفاده حذف گردیده اما صفت آن باقی مانده است پس «کثیراً» جانشین مفعول مطلق است.

این قضیه بیشتر برای صفت هایی مثل: کثیراً، قليلاً، شدیداً و... اتفاق می افتد.

جمع بندی مفعول مطلق

مفعول مطلق تأکیدی: مصدر منصوب ، هم خانواده فعل بعد از فعل و به تنهایی	إجتهداً	قطعاً، حتماً
مفعول مطلق نوعی: مصدر منصوب ، هم خانواده فعل بعد از فعل ، به همراه صفت (یا جمله وصفیه)	إجتهداً بالغاً	به نیکی، بسیار
مفعول مطلق نوعی: مصدر منصوب ، هم خانواده فعل ، بعد از فعل به همراه مضاف الیه	إجتهداً العالم	مانند، همچون

لیست حفظیات کاربردی و مهم برای مفعول مطلق

- فعل های یک مفعولی و دو مفعولی
- ظرف های زمان و مکان
- جدول ثلاثی مزید
- مفعول های مطلق برای فعل محذوف

تمرین‌های تشریحی مفعول مطلق

أخبرنا القرآن عن ظاهرة ظلمة البحر إخباراً عجباً.

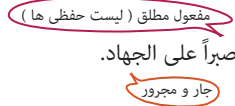
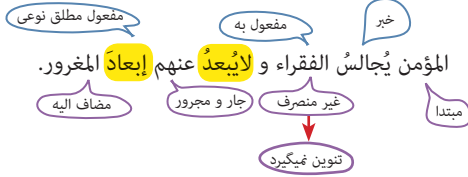
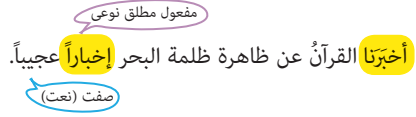
أذكروا نعمة الله ذكراً كثيراً.

البر أن تعمل فى السر عمل العلانية!

المؤمن يُجالسُ الفقراء و لا يُبعدُ عنهم إبعادَ المغرور.

يعيش البخيل فى الدنيا عيشَ الفقراء و يحاسبُ فى الآخرة حسابَ الأغنياء.

صبراً على الجهاد.

هو أخوك حقاً.

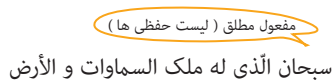
أنظر في الامور نظرةً دقيقةً.

سبحان الذي له ملك السماوات و الأرض .

نحن نحاول أن نتلو القرآن تلاوةً حسنةً.

مَنْ يطلع الله و رسوله فَقَدْ فَازَ فوزاً عظيماً.

سبحان الله الذي خَلَقَ كُلَّ هذا الجمالِ.

ولدى ! شكراً لك، سوف أحتاج لمساعدتك غداً، أيضاً. شكرتُ معلمی و قلت لها: شكراً على إرشادك.

لاتنسَ عفواً تقدرُ عليه. جرحَ بعض المقاتلين في هذه العمليات جرحاً و لكنَّ معنوياتهم جيدة!

في الصباح الباكر عندما كنتُ في النوم دُقَّ باب البيت دقاً لا يوصف!

حاسبَ نفسك قبل أن تُحاسبَ حساباً تخاف منه العذاب!

مفعول مطلق (لیست حفظی ها)

شکرتُ معلمی و قلت لها: **شکراً** علی إرشادک.

مفعول مطلق
(لیست حفظی ها)

مفعول مطلق (لیست حفظی ها)

ولدی ! **شکراً** لک، سوف أحتاجُ لمساعدتک غداً، أيضاً .

مفعول فیه

منادای مضاف

اسم لکن
و نیاباً منصوب

مفعول مطلق تأکیدی

جُرِحَ بعض المقاتلین فی هذه العمليات **جرحاً** و لکنَّ معنویاتهم جیده!

حرف جدایی آور

خبر لکنَّ
و مرفوع

جار و مجرور

نائب فاعل

مفعول به

لاتنسَ **عفواً** تقدّرُ علیه.

مضاف الیه
و نیاباً مجرور

تابع اسم اشاره
و مجرور

اسم نکره

مفعول مطلق نوعی

مفعول فیه

جار و مجرور

فی الصباح الباكر عندما كنتُ فی النوم **دَقُّ** باب البيت **دَقّاً** لایوصف!

جمله وصفیه

مجهول

صفت

مفعول مطلق نوعی

حاسب نفسك قبل أن تُحاسبَ **حساباً** تخاف منه العذاب!

جمله وصفیه

اسم نکره

إِنَّ عَفْوَاً مِّنْ صَدِيقِي الْحَنُونِ جَمِيلٌ!

إِبْتَسَمَتِ أُمِّي فِي وَجْهِهِ ابْتِسَاماً فَفَرَحْتُ مِنْ ذَلِكَ.

إِنَّا أَحْسَنَّا إِلَى الْمَسَاكِينِ إِحْسَانَ الْخَالِصِينَ

حَاسِبِ النَّاسِ حِسَابَ يَدَارِيهِمْ فَسَبْحَانَ مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ حَقًّا

لَا يَغْفُلُ الْخَالِقُ عَنْ إِطْعَامِ الْمَخْلُوقِ وَ إِنَّمَا هُوَ يَغْفُلُ عَنِ الْخَالِقِ غَفْلَةً شَدِيدًا.

عليك أن تختبر مرارة المشاكل اختباراً كثيراً كي تذوق حلاوة النجاح جداً.

مفعول مطلق تاکیدی
مجرور به حرف جر
و محلاً مجرور

إبتسمت أُمّی فی وجهی ابتساماً ففرحت من ذلك.

فاعل
حرف جدایی آور

خبر إنّ

إنّ عفواً من صديقي الحنون جميل!

اسم إنّ

مفعول مطلق نوعی
مفعول مطلق
مفعول مطلق

حاسب الناس حساباً يدايرهم فسبحان من لا يخفى عليه شيء حقاً

اسم نكرة
جملة وصفیه

خبر إنّ

مفعول مطلق نوعی

إنّا أحسنّا إلى المساكين إحسانَ الخالصين

إِنَّ + نا
اسم إنّ

جار و مجرور
(ظاهري اصلي)
مضاف اليه
و نياپا مجرور

مفعول مطلق نوعی
جار و مجرور

لا يغفل الخالق عن إطعام المخلوق و إنّما هو يغفل عن الخالق غفلةً شديداً.

مضاف اليه
صفت

مفعول مطلق نوعی
مفعول مطلق (ليست حفظي ها)

عليك أن تختبر مرارة المشاكل اختباراً كثيراً كي تذوق حلاوة النجاح جداً.

مضارع منصوب
صفت
مضاف اليه
(ظاهري اصلي)
مضارع منصوب

طلبْتُ عفواً من الله.

من عرف نفسه و ربه حقاً، لا يعتمد بما عنده عاريةً

إنَّ للمجتمع حقاً كبيراً علينا دائماً.

لى طالبانِ تُرتلانِ القرآنِ ترتيلاً يوترُ فى قلوبنا

هناك نظرة خاصة للإنسان الصابر إلى العالم، تعطيه صبراً كثيراً؟

يُحسن المؤمن إلى الآخرين إحسان من يعلم عاقبة عمل الخير!

طلبتُ عفواً من الله.

مفعول به

من عرف نفسه و ربه حقاً، لا يعتمد بما عنده عارية!

إنَّ للمجتمع حقاً كبيراً علينا دائماً.

لى طالبانِ ثرلانِ القرآن ترتيلاً يوتر فى قلوبنا

هناك نظرة خاصة للإنسان الصابر إلى العالم، تعطيه صبراً كثيراً؟

يُحسن المؤمن إلى الآخرين إحساناً من يعلم عاقبة عمل الخير!

الهي! عفواً عن المذنبين.

تَدور عقرب الدقائق دورة دائماً!

تلا القارئ القرآن تلاوةً حسنةً!

إتبع ما يعجبك و لاتعسر علي نفسك تعسيراً!

ندعو الله أن يهينا صبراً جميلاً عند المصائب!

مفعول مطلق تاکیدی

تَدور عقرب الدقائق **دورۀ** دائماً!

مفعول فيه

مفعول مطلق (لیست حفظی ها)

الهی! عفواً عن المذنبین.

چارو مجرور (اعراب فرعی)

مفعول مطلق تاکیدی

إتبع ما یعجبک و لاتعسر علی نفسك **تعسیراً!**

مفعول مطلق نوعی

تلا القارئ القرآن **تلاوةً** حسنةً!

صفت

مفعول

مفعول به ۱

صفت

مضاف الیه

ندعو الله أن یهبنا صبراً جميلاً عند المصائب!

دومفعولی

مفعول به ۲

مفعول فيه

يَهْتَمُّ الطالب بمطالعة دروسه ليلاً و نهاراً!

صبراً علي المصاعبِ و الآلام، أيها الطالب؟

إنَّ للمعلم حقّاً عظيماً علي تلاميذه دائماً!

علينا أن نحترم الأولاد إحتراماً يأخذون منه درساً!

أفرغ قلبك من الحسد، ليبقي إيمانك بقاءً غيرَ زائل!

لو عرفتَ خالقك معرفةً حقيقيّةً، آمنتَ به إيمان المؤمنين!

صبراً علی المصاعبِ و الآلام، أیهاء الطالب؟
 مفعول مطلق
 منادای نکره مقصوده
 تابع منادا و مرفوع

يَهْتَمُّ الطالب بمطالعة دروسه ليلاً و نهاراً!
 مفعول فيه
 معطوف

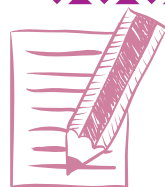
علینا أن نحترم الأولاد احتراماً يأخذون منه درساً!
 مفعول مطلق نوعی
 برما واجب است، باید
 اسم نکره
 جمله وصفیه

إنَّ للمعلم حقاً عظيماً علي تلاميذه دائماً!
 اسم مؤخر إن
 صفت
 جار و مجرور
 خبر مقدم
 مفعول فيه
 غیر متصرف

أفرغ قلبك من الحسد، ليبقي إيمانك بقاءً غير زائل!
 مفعول مطلق نوعی
 مبتدا
 مضاف اليه

لو عرفت خالقك معرفةً حقیقیةً، آمنت به إيماناً المؤمنین!
 مفعول مطلق نوعی
 مفعول مطلق نوعی
 صفت
 مضاف اليه و نیایا مجرور

یادداشت:

تست های مفعول مطلق

صورت سوال های مختلف درباره انواع مفعول مطلق:

هنگام پرسش از مفعول مطلق گاهی مستقیماً به خود عبارت مفعول مطلق و انواع آن یعنی تأکیدی و نوعی اشاره می شود ولی گاهی هنگام پرسش از مفعول مطلق نوعی می گوید کدام گزینه (کیفیت فعل) را بیان می کند یا بیان نمی کند.

باید دانست که شبیه این موضوع در مبحث حال کیفیت فاعل یا مفعول به یا مبتدا و نائب فاعل و... هم مطرح بوده و ممکن است با آن اشتباه شود در صورتیکه در مفعول مطلق نوعی کیفیت وقوع فعل مورد نظر است. در مفعول مطلق تأکیدی هم گاهی می گویند کدام گزینه وقوع فعل را تأکید می کند و یا اینکه مثلاً می گویند اگر در انجام وقوع یک فعل «شک» داشته و یا نداشته باشیم کدام گزینه را انتخاب می کنیم که در این موارد نیز باید مفعول مطلق تأکیدی را انتخاب کنیم.

کلمه «کیفیت» به معنای «چگونگی» و کلمه «کیف» به معنای «چگونه» در دو مبحث مطرح هستند:

۱- مفعول مطلق نوعی : اگر سوال از چگونگی و نوع انجام فعل باشد. علی به آرامی رفت.

۲- حال : اگر سوال از چگونگی حالت شخص باشد. علی خوشحال رفت.